

POMIARKOWANIE (11) *sb n*

Oba o oraz oba a jasne; e z tekstów nie oznaczających é.

sg *N* pomiarkowani(e) (2). ◇ *G* pomiarkowanią (3). ◇ *D* pomiarkowaniu (3). ◇ *A* pomiarkowani(e) (1). ◇ *I* pomiarkowani(e)m (1). ◇ *L* pomiarkowaniu (1).

Sł stp brak, Cn s.v. pomiar, Linde XVII – XVIII w. s.v. pomiarkować.

1. *Utrzymanie w odpowiednich granicach; modus Modrz; aequitas, moderatio JanStat; aequatio, exaequatio, perlibratio, temperamentum, temperatio Cn (9) :* to co naturze pomocno być ma/ potrzebá aby było co nalepiéy vmiárkowano/ á z nią nieiáką zgodę miáło. A iefli naturá náłzá ná pomiárkówniu dziwnym zásiadły/ ták gorącychby rzeczy vzyć miáła/ gorączki á fkóry opárzenia trudnoby vydź mogła *Oczko* 10v; *CzechEp* 132; Chcąc tedy płácenia tych rzeczy [*korzenia i rzeczy wszystkich z inąd przywiezionych*] ku pewnému pomiárkówniu przywiéść/ y ku póspolitému rzecypóspolitéy požytku pomierzyć/ [...] vftáwiliłmy/ y fkażáli [...] aby [...] tym fpořobem nadrožéy były przedawáne y kupowáne. *SarnStat* 274; wřzyftko trudno do dobrego pomiárkównia przyść może/ poki łobie w tákowych nieznořnych vtrátach obroku znácznie lámi nie vymiemy. *PowodPr* 71.

pomiarkowanie czego (2): Przydaymy też y drugie cnoty/ [...] o ktorichem powiedźiał/ człowiekowi ktorego w vcźciwořci máią potrzebne/ ták do hámowania niepowsćiągliwych chęci/ iáko do powśćiągána gniewu/ do pomiárkównia zbytku y nádętořci [*luxui ac insolentiae comprimendae*]/ do vkrocenia chęci nieprzyřtoynych/ y do zwalczenia inych niecnot. *ModrzBaz* 39v; *CzechEp* 259.

pomiarkowanie w czym (1): Ci ktorzi w Rzymie/ ábo w inřyich žiemiách fpráwy iákie máią/ bárzo wiele złotá od nas wynořą. To iefli zgoła niemože być zápowiedziano/ wřzákže w tem pomiárkównie iákie vcźynić/ bárzoby dobrze było. *ModrzBaz* 35.

W połączeniach szeregowych (2): *ModrzBaz* 39v; Máieřtat zacnoř y moc Króřéřtwá y Páńřtwá káždégo ná ten czás v řwoich poddánych nie tylko moc bierze/ ále též iáko perły iákie řłnie řie: kiedy Król ná poddánoř y řyczliwoř poddánych ma baczenie/ y gdy wřzyftkié myřli řwé ku pokoiowi/ pomiárkówniu/ y řpráwiedliwořci ich obráca. *SarnStat* 908.

W przeciwstawieniu: »pomieszanie ... pomiarkowanie« (1): Ktorych [*rzeczy sprzeciwnych*] pomieřzáním y pomiárkówniem řwiát řtoi/ y wřzyftko co ná nim iefł. *CzechEp* 259.

Szereg: »pomiarkowanie i pohamowanie« (1): A iákož tu cáloř póspolitego dobrá dřugo řie zořtác może: iefli wřdam iákiežkolwiek pomiárkównie y póspolite pohamowanie niebęďzie? *PowodPr* 74.

2. *Rozważenie, rozpatrzenie, rozsądzenie [czego] (1) :* fkaźuiemy aby ilekroć potrzebá będzie przez nas Kommiřsarze byli deputowáni/ y nářzemi impenřy pořłáni ku vcźynieniu gránic/ y ku pomiárkówniu krzywd/ któręby řie zřąd y z owąd pokazály *SarnStat* 948.

3. *Rachunek (1) :* [zebrawszy trzecią część lat pomienionych urodzaju wszelakiego zboża, według pomiarkowania czyni urodzaj żyta kop n(ume)ro 756/10. *ŹródłaEkMalb* II 44.]

Wyrażenie: »rowne pomiarkowanie« (1): Duchownych řkrzynki Compocicia á kořcielne Konfederácia ták wyprzátnęły/ žeby dla rownego pomiárkównia trzebá iefłczce ná tę řtronę przyřożyć *PowodPr* 83.

Synonimy: 1. *pohamowanie, powstrzymanie, powśćiągnienie, uskromienie;* 2. *rozsądek, rozsądzenie, rozważenie;* 3. *liczba, obliczenie, obrachowanie, policzenie, porachowanie, rachunek.*

Cf **NIEPOMIARKOWANIE, POMIARKOWAĆ**

MN